

Hustavla för odling av ärter

1. Val av skifte

- Ärter trivs bäst på molera och andra lerhaltiga mineraljordar.
- De växer bäst i lucker jord med högt pH (pH 6 ≤).
- På mycket mullrik jord finns det risk för att beståndet blir för frodigt och risken för liggsäd ökar.
- Ärter är känsliga för väta. För att säkerställa en god skörd ska skiftets vattenhushållning vara i skick.
- Med tanke på växtperioden lämpar sig ärter för södra Finlands odlingszoner I–II. Tidigare sorter kan odlas också i zon III.
- Ärten är en utmärkt växt om man eftersträvar en mångsidig växtföljd. Ärter och andra baljväxter borde inte odlas oftare än vart femte år på samma skifte.
- Herbicider som innehåller diflufenikan, aminopyralid, pikloram och klopyralid och som använts på ärtens förrukt kan skada ärtbeståndet.

2. Sortval och sådd

- Sorten väljs enligt skördens användningsområde bland foder- eller matärtsorterna. De viktigaste kriterierna vid sortvalet är sortens liggsädstållighet, växttid, skörd och kvalitetsegenskaper.
- Ärterna ska helst sås tidigt på våren innan spannmålen sås.
- Markpackning ska undvikas. Det rekommenderas att skiftet plöjs på hösten och harvas noggrant på våren. Genom att välta skiftet efter sådd underlättar du tröskningen och bidrar till att markfukten bevaras under ärtornas groningstid.
- Det rekommenderade såddjupet är 3–7 cm, beroende på jordarten. På friska jordar är ett såddjup på 4 cm tillräckligt, på torr mineraljord ska däremot såddjupet vara 6–7 cm.
- Du kan minska risken för liggsäd genom att använda stråsd som stödväxt. Tidiga havre- och vetesorter passar bäst som stödväxt för ärter. Utsädesmängden för stödväxten behöver inte vara större än 15–30 kg/ha, men ändå så att stödväxten utgör högst 10 procent av beståndet.
- Den rekommenderade frö mängden är 110–120 groende frön/m².

3. Gödsling

- Ärten är en kvävebindande växt, så alltför kraftig kvävegödsling försvagar ärtens egen förmåga att binda kväve. Alltför kraftig kvävegödsling ökar också risken för liggsäd.
- På organiska jordar är den rekommenderade kvävegivan 20–30 kg/ha och på mineraljordar är den 25–40 kg/ha (startkväve). Ärten har samma behov av fosfor och kalium som spannmål. Gödslingen ska alltid planeras utgående från skiftets markkarteringsresultat.
- Till följd av det låga kvävebehovet blir mängden andra näringsämnen ofta lätt otillräcklig i gödslingen speciellt om skördenivån är god. Man bör i synnerhet se till att ärterna ges tillräckligt med kalium.
- Lämpliga gödselämnen är mineralgödsel med låg kvävehalt samt stallgödsel. I synnerhet om stallgödsel används ska överdimensionerad kvävegödsling undvikas.
- Bladgödsling med bor effektiverar blomningen och ökar skörden.

Jord- och skogsbruksministeriet

4. Växtskydd

- Friskt utsäde och en tillräcklig växtföljd bygger grunden för växtskyddet.
- Det lönar sig att bekämpa fleråriga ogräsväxter redan året innan följande sådd. Fröogräsväxter kan bekämpas när ogräsen är små, före ärtens plantsättning, och när ärtplantorna är 5–8 cm långa. Gräsogräs kan bekämpas under växtperioden.
- Den vanligaste skadeinsekten hos ärter är ärtvecklare, vars förekomst kontrolleras med hjälp av feromonfällor. Fällorna läggs ut på åkern i god tid, senast en vecka innan blomningen beräknas börja, och fällorna kontrolleras med 2–3 dagars mellanrum. Bekämpningströskeln för torra ärter är minst 10vecklare i vilken som helst av fällorna vid två kontroller i följd. Bekämpningstidpunkten är, beroende på förhållandena, ca 8–12 dygn efter vecklarnas förekomststopp (dvs. när den effektiva värmesumman, dvs. den sammanlagda värmesumman till den del den överstiger +10 grader är över 80 grader efter att bekämpningströskeln överskridits).
- Randig ärtvivel behöver sällan bekämpas, men det lönar sig att överväga bekämpning om det finns många fullvuxna vivlar och skador på plantstadiet, och om beståndet samtidigt lider av torka.
- Bekämpningströskeln för ärtbladlus överskrids, om det under blomningen finns bladlöss på 10 procent av plantorna, och i medeltal 5–10 bladlöss per infekterad planta. Bekämpning av ärtvecklare minskar också förekomsten av bladlöss, så bladlöss behöver sällan bekämpas separat.
- Genom att iaktta den rekommenderade växtföljden undviker du riklig förekomst av bladfläcksjukdomar och ärtrotröta. Bladfläcksjukdomar kan vid behov bekämpas genom besprutning med växtskyddsmedel.
- Kontrollera vilka bekämpningsmedel som är tillåtna, läs deras bruksanvisningar och eventuella minor användningsändamål i registret över växtskyddsmedel <https://kasvinsuojeluaineet.tukes.fi>

5. Tröskning och torkning

- Beståndet tröskas när det är jämnt moget, när stjälkarna inte längre är fuktiga och när ärtorna lätt lossnar från sina fästen.
- Den optimala tröskningsfuktigheten för ärter är 20–25 %.
- Vid tröskningen ska man hålla stort avstånd mellan slagskon och cylindern, låg periferihastighet på tröskcylindern, luftmängden ska höjas till max och skakarna ska vara ordentligt öppna.
- Halmhacken utsätts för hård belastning om beståndet är frodigt, så det lönar sig att ställa in den på en större hackselängd.
- Ärterna torkas långsamt i låg temperatur.
- Den optimala fukthalt som eftersträvas vid torkningen beror på ärternas användningsändamål.

Huvudpunkter

- God förfrukt särskilt för spannmål.
- Växtföljdskrav 5 år.
- Tidig sådd till 6–7 cm djup.
- Gödsla inte med för mycket kväve.
- Tillför så mycket fosfor och kalium som behövs.
- Se till att bekämpa ogräsen redan året innan sådden.
- Skadedjursbekämpningen baserar sig på observation av skadeinsekter på skiftet.